

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЮ РОБОТОЮ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Майор Ольга,

*учитель початкових класів, магістрант Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна*

Модернізація навчальних закладів, поява нових їх типів і різних форм власності потребують створення адекватних моделей управління, які базуються на засадах сучасного наукового менеджменту. Актуальною з цих позицій постає і проблема якості та ефективності науково-методичної роботи.

Науковці виокремлюють низку принципів забезпечення навчання: варіативність та альтернативність освітніх програм, технологій навчання і методичного забезпечення освітнього процесу; гнучкість змісту і форм; діагностично-прогностичну спрямованість процесу виявлення здібностей учнів з метою їх оптимальної орієнтації на профіль навчання; наступність і неперервність між допрофільною підготовкою, профільним навчанням, професійною підготовкою; розподіл учнів за рівнем освітньої підготовки, за інтересами, потребами, здібностями, нахилами¹. Вирішення питань, що стосуються управління як форми зв'язку теоретичних моделей і практич-

них рішень, постає як дійовий засіб, за якого відбувається взаємоузгодження теорії і практики².

Питання змісту та організації методичної і науково-методичної роботи знайшли відображення у працях Т. Гриценко, Р. Гуревич, Г. Данилової, Н. Дудніченко, А. Єрмоли, Н. Житнік, А. Зубка, Н. Комаренко, А. Литвина, С. Мартиненко, Н. Михайловської, О. Остапчук, В. Семенюка, О. Сидоренко, В. Стельмашенка, Л. Сушенцевої, де приділено увагу обґрунтуванню організаційних і педагогічних умов, створення яких сприяє підвищенню результативності освітнього процесу у молодшій школі.

Структура управління науково-методичною роботою складається із взаємопов'язаних та взаємодіючих елементів, які відповідають цілям і завданням, що стоять перед школою та втілюються у різних формах, методах і засобах^{3 (с. 29)}.

Основні завдання і зміст управління науково-методичною роботою у закладах загальної середньої освіти охоплюють такі напрями: аналіз умов забезпечення психофізичного здоров'я учнів, стану викладання предметів, підготовку рекомендацій щодо увідповіднення їх державним стандартам освіти; створення організаційних умов для безперервного вдосконалення фахової освіти і кваліфікації педагогічних працівників; організація вивчення якості забезпечення освітньо-виховного процесу кадрами з відповідною педагогічною освітою; керівництво роботою методичних кафедр, комісій та координація їх діяльності; проведення методичних заходів, спрямованих на розвиток творчих можливостей педагогів, вивчення, узагальнення й поширення перспективного педагогічного досвіду; апробація та введення нових освітніх технологій і систем; створення умов для збереження, систематичного поповнення та ефективного використання методичного фонду літератури, аудіо- та відеоматеріалів; координація змісту управління науково-методичною роботою зі змістом діяльності методичних і науково-методичних установ регіону^{4 (с. 85)}.

З погляду О. Половенко, А. Постельняк рівень науково-методичної роботи визначається насамперед рівнем освітнього процесу та залежність від чіткого побудованого управління методичною роботою^{5 (с. 19)}.

Кожна підсистема управління науково-методичною роботою, тобто кожний його структурний елемент (творчі, динамічні групи, семінари, конференції тощо) має своє специфічне завдання. Будь-який структурний елемент «працює» на реалізацію проблеми та на підвищення майстерності окремого вчителя й усього педагогічного колективу.

Науково-методична рада як професійний колективний громадський орган посідає чільне місце в структурі управління науково-методичною роботою. В компетенції науково-методичної ради – організація роботи з підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, розвитку їх творчої ініціативи, впровадження досягнень науки і передового педагогічного досвіду, взаємодія з науковими установами, громадськими організаціями тощо^{3 (с. 30)}.

Ще однією масовою формою управління науково-методичної роботи є *педагогічні читання*, які мають на меті аналіз, осмислення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду й проводяться з актуальної педагогічної тематики. Педагоги впродовж певного періоду працюють

над окремими темами проблеми і на педагогічних читаннях доповідають про результати свого дослідження^{6 (с. 23)}.

Ефективною формою управління науково-методичною роботою є й *науково-практична конференція* для вивчення й узагальнення передового досвіду. З темою конференції педагогічну громадськість ознайомлюють заздалегідь. На пленарному засіданні розглядають основні питання проблеми, яка виноситься на обговорення, а під час роботи секцій обговорюють більш конкретні питання, відвідують уроки та заходи. На підсумковому пленарному засіданні заслуховують звіти керівників секцій, обговорюють і приймають рекомендації науково-практичної конференції з даної проблеми^{6 (с. 24)}.

Завдання *творчих груп* – розв'язувати актуальні проблеми (особливості роботи за новою програмою, підручником, створення на уроці проблемних ситуацій тощо), які є новими в педагогічній теорії і практиці. До їх складу входять теоретично підготовлені, досвідчені, творчі вчителі (8–10 осіб)^{6 (с. 27)}. *Індивідуальні форми* управління науково-методичною роботою (взаємовідвідування уроків, стажування, консультація, атестація, самоосвіта) використовуються для задоволення потреб і конкретних запитів педагогічних працівників. Їх вибір залежить від рівня освіти, професійної компетентності, індивідуальних можливостей педагогічних працівників. *Самоосвіта* здійснюється за індивідуальними планами, зміст яких має зв'язок з проблемою, над якою працює весь педагогічний колектив, сприяє удосконаленню й розширенню психолого-педагогічних знань та умінь, підвищенню власної професійної майстерності^{3 (с. 34)}.

Добре налагоджене *взаємовідвідування уроків* (виховних заходів) сприяє перенесенню кращих методів роботи одного педагога в практику діяльності інших, надихає на пошук нових методів навчання, виховання. Порівняння власного досвіду з досвідом колег дає можливість критично оцінити різні варіанти досягнення мети.

Атестація педагогів – індивідуальна форма управління науково-методичною роботою, що здійснюється спеціальною атестаційною комісією з метою визначення відповідності педагогічних працівників обійманій посаді, рівню кваліфікації: спеціаліст, спеціаліст другої категорії, спеціаліст першої категорії, спеціаліст вищої категорії, а також педагогічні звання: старший учитель, учитель-методист, педагог-організатор-методист та ін.^{3 (с. 35)}

Слід зазначити, що ефективна методична робота неможлива без наявності вільного часу в педагогів. Забезпечення вчителя вільним часом є важливою умовою розвитку його творчості. Для цього керівникам навчальних закладів необхідно проаналізувати оптимальність навантаження кожного педагога та виділити їм час на самовдосконалення. Управління науково-методичною роботою у закладі загальної середньої освіти відбувається на основі врахування сучасних тенденцій системи освіти, післядипломної педагогічної освіти, інноваційних пошуків і досвіду, урахування ресурсів можливостей закладу.

¹ Васьківська Г. О., Косянчук С. В. Організаційно-педагогічні умови профільного навчання. *Молодь і ринок*. 2013. №5(100). С. 19–24.

² *Формування змісту профільного навчання: теоретико-методологічний аспект* : кол. монограф. / [авт. кол.: Г. О. Васьківська, В. І. Кизенко, С. В. Косянчук, О. В. Барановська та ін.]. Київ, 2018. 260 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/713853/>

³ Гуменюк В. В. *Науково-методична робота з педагогічними кадрами*. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2011.

⁴ Дивак В. В. *Організаційно-педагогічні основи методичної роботи* Київ : УШКККО, 1995. 180 с.

⁵ Половенко О. Постельняк А. *Аналітична діяльність методиста. Методист*. 2012. № 1. С. 17–20.

⁶ Даниленко Л. *Менеджмент інновацій в освіті*. Київ : Шкільний світ, 2016. 120 с.